

Mit nyújt a Baradla barlang és környéke a turistának

Közli: Kessler Hubert

A *Kéregjető Koldus* (Vámszedő) rendeltetése volt régebben, hogy egy rajta elhelyezett perselyben kegyes adományokat gyűjtson a ref. egyház részére. *József Nádor Oszlopa*, a nagy nádor 1806. évi látogatását örökíti meg. Kb. 600 méter hosszú ez a közel vízszintes, széles barlangszakasz, melynek továbvaló átalakítása van tervbe véve. A Styxnek kb. 3 m magas gáttal való duzzasztásával (a Morea-hegy lábán) elérhető ugyanis, hogy a patak csónakkal járható továbduzzadjon.

A járat a *Kis Templom*-nál teremmé szélesedik, melyben a Styx a másik barlangi patak, az *Acheron* vizével egyesül. Az egyesülés felett szép mésztuffagáton ömlik zúgva alá a víz. Ha a Styx medrét követnénk, akkor a *Paradicsom*-ba, vagy az újonnan felfedezett Hosszúsúói barlangba juthatunk (utóbbi nem más, mint a Baradla külön felfedezett szakasza). Egyelőre azonban igyekezzünk a szabadba és ezért több lépcsőn felmegyünk a *Nagy Templomba*. Innen a 300 m hosszú *Denevéragón* keresztül is kijuthatunk egy újonnan felfedezett kijáraton, de most inkább a szokásos utat követjük. Ez vezet a Nagy Templom aljába, ahol megtaláljuk az *Acheron*-patakot, melynek partján haladunk egy ideig. Közben megnézzük *Király-kut* nevű, kitünő ízű cseppkömedencét, melynek kitünő vizével szomjúságunkat olthatjuk. Baloldalt van a *Rókalyuk* nevű igen szép mellékág bejárata. A patakot a *Csontháznál* hagyjuk el. Itt a víz sziklatömbök között halad egészen egy a bejárat közelében levő víznyelő alá. A mi utunk jobbra tér el és néhány lépcsőn felhaladva már látjuk a napfényt beszűrődni, még vagy 30 lépcsőfok és kint állunk a szabadban, a bejárat feletti hatalmas sziklafal tövében. A köralakú parkírozott térségen padok, asztalok, ahol letelepedhetünk a hosszú vándorlás után. Ha pedig megéhezünk, akkor ennivalóról is gondoskodás történhetik, a közeli egyszerű turistaházban, melyet remélhetőleg egy a barlanghoz méltóbb épület fog a közeljövőben felváltani.

Denevérag—Rókalyuk—Paradicsom. Mielőtt utunkat a főágban Hosszúsúó felé folytatnánk, megnézzük az említett három mellékágot, melyeknek mindegyike külön-külön is látványosság. A látogatást a *Denevéragban* kezdjük meg, ahova az 1931-ben felfedezett új bejáraton is bemehetünk. Az új bejárat a régi bejárat közvetlen közelében fekszik, csak néhány méterrel följebb. Tulajdonképpen nem új bejárat, hanem talán a barlang legrégebbi bejárata, melyet az ősember is használt már, de az idők folyamán beomlott és feledésbe merült egészen 1931-ig, amikor sikerült a bejárat helyén levő nagy huzat által figyelmeztetve, azt újra felfedezni.

Az alacsony bejáraton átbujva, törmeléklejtőre jutva, le kell néhány métert másznunk, majd hirtelen rendkívül tág üregben találjuk magunkat, melyben lépten nyomon a préhisztórikus idők maradványait találjuk. Az emberiség kultúrájának nyomaait a legrégebbi kőkortól egészen a történelmi időkig találták itten, főleg pedig az u. n. *bükki kultúra* nyomaait, mely a rendkívül változatos és izléses díszítésű cseréptöredékeken nyilvánul meg. A barlang

falai teljesen be vannak füstölve és cseppkő is kevés van. Érdekességét főleg ősrégészeti leletei adják. Valamikor számos denevér tanyázott itt, amint azt Vass Imre 100 évvel ezelőtt írta: „A denevérek szétoszolván, az egész oduban szanaszét repkednek, a' fáklyáknak repülven azok világát eloltják és ezért futva megyen kiki innen vissza a' nagy templomba, különben is a' rakásra halmozott ezen állatok tisztátalansága miatt a' levegő szenvedhetetlen bűdös.” Ma a denevérek már máshova költöztek, a denevérguanót pedig mint kitünő trágyaanyagot egy cukorgyár kitermelte. Vass Imre azt is állítja, hogy a *Denevéragban* szekérnyomokat talált a 18. század elején pedig kőfallal volt a főágtól elfalazva.

Ha a kb. 300 m. hosszú *Denevéragon* végigmegyünk, a *Kis Templom*ba jutunk, ennek lépcsőin lemenve pedig nemsokára a másik mellékág, a *Rókalyuk* bejárata előtt állunk. A *Rókalyuk* 250 m. hosszú, eleje elég szűk, de később kitágul és rendkívül tág terembe vezet, ahol igen szép fehér cseppkövek vannak. A hozzáférhetőség megkönnyítésével a barlang nagy látványossággal bővülne. A falakon a múlt század elejéről való neveket –s évszámokat találunk.

A végén nagy sziklaomlások vannak, melyek közt esetleg kijáratot lehetne találni.

A *Rókalyukból* visszatérve a *Nagy- és Kis Templom* keresztül haladva megnézzük még a harmadik és legszebb mellékágot, a *Paradicsomot* is. *Kis-Templomnál* követjük a Styx folyását félfelé, majd balra letérünk a patak partjáról (jobbra visz a patak a Hosszúsúói- (*Domic*a) barlangba). Keskeny folyosó visz a *Paradicsom Előcsarnokába* (*Széchenyi Oszlop*), majd több lépcsőn áthaladva, bejutunk a *Paradicsomba*. Szinte leírhatatlan itt a cseppkövek sűrűsége: óriási cseppkövek állnak itt, támasztva a mennyezetet, vannak olyanok, melyek felborulva fekszenek a földön és rajtuk új oszlopok keletkeztek, valóságos cseppköerdő veszi itt körül az embert és azt se tudjuk, hova nézzünk először. A hatalmas üregben omladékhegy van, amelyre felkapaszkodva, áttekinthetjük az egész termet. A hegy tetejére mászva kis lyukon újabb üregekbe ereszkedhetünk, melyek az 1931-ben felfedezett kb. 300 m. hosszú *Labirintusba* vezetnek. A tájékozódás itt olyan nehéz, hogy még a gyakorlott kutató is könnyen eltévesztheti a járatok útvesztőjében az irányt.

A *Labirintus* is valamikor összeköttetésben lehetett a külvilággal, mert a kutatások folyamán több állati csontvázat találtak itt.

A *Styx medrén keresztül a Baradla hosszúsúói szakasza* (*Domic*a). A most bejárando barlangszakasz kapcsolatos a barlang kutatásának egyik legérdekesebb fejezetével. Ugyanis már több mint száz éve igyekeztek kikutatni a barlangi patak eredetét. A patak a *Paradicsom* felé vezető útnál jelenik meg a barlangban egy teljes szélességben víz által lepett járatból. A víz rendkívül alacsony hőfoka visszatartotta a régebbi kutatókat a további kutatástól, csónakon pedig azért nem lehetett bejárni,

mert apró vízesések gátolták a haladást. Ha pedig még is sikerült volna valahogy a patakban 300 méternyire előnyomulni, akkor a víz színe alá hajló mennyezet („szifón”) tette volna lehetetlenné a továbbhaladást. A patak eredetének kérdését még aktuálisabbá tette az a körülmény, hogy a csehek 1926-ban megszállt területen 7 km. hosszú cseppkőbarlangot találtak, melyben ugyancsak patak folyt. A valószínűség az volt, hogy a két patak azonos, de ezt a legszorgosabb kutatások sem tudták bizonyítani egészen 1932-ig, amikor augusztus 21-én sikerült szerzőnek és társának, Sandrik Józsefnek az összeköttetést elzáró két szifon alatt a vízben gázolva gumimiruhák segítségével az összeköttetést megtalálni és a Domicabarlangba átjutni. A két barlang összefüggése így be lett bizonyítva és azóta nyerte el a Nagy-Baradla elnevezést.

Ehez a földalatti vándorláshoz nekünk is fel kellett öltöznünk vízálló gumimiruhába, melynek már a paradicsomhoz vezető út elágazásánál vehetjük hasznát. Itt egyelőre csak térdig kell vízben gázolnunk. Csőszzerű folyóban megyünk, melyet teljes szélességben tölt ki a víz, majd nemsokára kísérteties zúgást hallunk: közelednek a földalatti vízesések, melyeket a mésztufia lerakódások alkotnak. Gyönyörű látványt nyújtanak ezek a gátak, melyeken zúgva ömlik át a víz. 200 métert haladva, a vízben hirtelen kitágul a járat, terembe érünk, melyben látjuk, hogy egy másik, kisebb patak torkollik balról a Styxbe. Ezt a kisebb patakot (*Rubikon*), csak 100 méternyire követhetjük, azután teljesen összeszűkül. Folytatva utunkat a Styxben, több olyan helyhez érünk, ahol azt hisszük, hogy lehetetlen tovább menni, de jól lehajolva, átjutunk az erősen lehajló mennyezet alatt, míg újabb 100 m. után az első „szifón”-hoz érünk. Ez az a hely, ahol a kutatók 1931-ben kénytelenek voltak visszafordulni, de a vízszin mesterséges süllyesztésével sikerült 1932-ben ezen az akadályon keresztüljutni. Kb. 20 centiméteres rés van itt most, mely alatt átbújhatunk. 6 m. után emelkedik a mennyezet és felegyenesedve mehetünk tovább. Újabb 100 m. után jön a második szifon, melynél a mennyezet csak 10 centiméterrel közelíti meg a víz színét. Ezen már kényelmetlenebb az átbújás és vízmentes villanylámpáról kell gondoskodnunk, mert a karbidlámpa lángja a felfröccsenő víztől alighanem elaludna.

A 20 m. hosszú szifón alatt átvérgődve felegyenesedhetünk és megpillanthatjuk a cseh kutatóknak a sziklafalba karcolt neveit: eddig tudtak ők a *Domica* felől eljutni, odaát vagyunk tehát a Baradla hosszúsági részében! Még jókora darabot kell a vízben gázolva megtennünk, szikláról-sziklára ugornunk, míg elérünk a barlangnak a nagyközönség által látogatott szakaszába. Fényes villanyvilágítás fogad bennünket, amikor végre kiszállunk a vízből és megpillantjuk a *Plitvicei Vízesések* nevű afféle képződményt. E mögött találjuk a mesterségesen megduzzasztott tavat. Mielőtt azonban ezen átkelünk, néhány lépcsőn felmegyünk és megnézzük a barlang legféltettebb drágakövét, a pompásan csillogó és szikrázó „*Gyémánt Kincs*”-et. Valóban olyan, mintha csupa gyémántból lenne összerakva! Ismét visszamegyünk a lépcsőn és a mesterséges tónál található csónakok egyikébe beülve, átevezünk rajta. Csodálatos látvány tárul elénk, ahogy a lassan, nesztelenül sikló csónak a „*Góti*”-ba ér velünk. Jobbra-balra a legtisztább cseppkővek díszítik a falakat. A tó tulsó partján kikötve jobbra

továbbmehetnénk még az Ördöglyuk nevű barlangba, ahonnan a Styx tulajdonképpen ered, de inkább követjük most a látogatók által használt szokásos utat és számos gyönyörű, fehér és vörös színű cseppkőképződmény mellett elhaladva kifelé tartunk a barlangból. Kimehetnénk egy kevésbé kényelmes uton is, azon, melyen a Domica felfedezői jutottak a barlangba. Ez a mesterséges bejárat közelében levő zombolyhoz vezet, melyen csak létrán lehet közlekedni. Ennek elkerülésére építették a vízszintes tárot, melyen végre felejtethetünk élményekkel gazdagítva elhagyjuk ezt a földalatti mesebirodalmat, az egész világ egyik legnagyobb szerűbb természeti kincsét: a Nagy-Baradlát.

Halkonyha

Sült ponty

A pontyot felszeleteljük és megsózzuk. (Természetesen előzetesen megölve, lepikkelyezve és kibelevéve azt). Lapos edényt vajjal kenünk meg, babérlevéllel behintjük, a halszeleteket reáarakjuk, majd savanyu tejföllel, citromlével és friss vajjal leöntjük. Így tesszük aztán a sütőbe, vagy sütőkemencébe és ott megsütjük.

Vigyázzunk, hogy a szép pirosra sült darabok tálalása tetszetős és kifogástalan legyen. Levét természetesen reáöntjük.

Csuka göngyölegek

A sós vízben megfőtt csukát bőrétől és szálkáitól megtisztítjuk, fakanállal összetörjük, megsózzuk és kihűlni félretesszük. Miután kihűlt, vastag hüvelykujnyi göngyölegeket készítünk belőle. zsemlyemorzsában megforgatjuk, tojásba mártjuk, megegyeszer megbundázzuk s azután forró zsírban (de csak közvetlenül a tálalás előtt) ki-sütjük.

Összehajtott asztalkendőre helyezve a tálba tálaljuk és petrezselyem zöldjével díszítjük.

Hozzá borsó, paraj, vagy sóska főzeléket, esetleg sűrű paradicsommártást adunk.

K-né Özs Rózsi.

Szakkönyvek

A „*Vadászati Utmutató*” X. évfolyama 300 oldalnyi terjedelemben megjelent. A könyv tartalmát már ismertettük, most csak annyit, hogy az minden vadász részére nélkülözhetetlen segédkönyv. Az egész vászonkötéses könyv ára 5 pengő, könyvkereskedésben is kapható, de megrendelhető közvetlenül a szerzőnél is. Nagy Lászlónál Budapest, VIII., Üllői-ut 58.

Sporthorgász címen Dobó Ferenc hódmezővásárhelyi helyettes főszámvevő tollából hűzagpótló könyv jelent meg. Dobó a külföldi, elismert szakírók mindenre kiterjedő figyelmével és a leghiánytalanabb aprólékossággal mindent megírt, ami a sporthorgásznak nélkülözhetetlen. A legnagyobb érdeme Dobó könyvének az, hogy megírásánál szem előtt tartotta az igazi horgász etikának a „sport szerű” horgászatnak az oktatását. A 338 oldalra terjedő könyv ára 6 pengő és megrendelhető a szerzőnél Hódmezővásárhelyen.

Felelős szerkesztő: Sándor Lajos
Felelős kiadó: Sándor Béla